

ਕੰਮ ਦਾ ਮੁੱਲ

ਅਧਿਆਇ

੧੩

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਨਾ ਸੋਚੋ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਵਜੋਂ, ਸਰਵਉੱਚ ਪੂਰਾ ਵਜੋਂ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰੋ। -

ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ

ਵੱਡੇ

ਸਵਾਲ

1. ਲੋਕ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
2. ਸਾਡੀ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ?

0681CH13

ਅਨੂ ਅਤੇ ਕਬੀਰ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੁਆਂਢੀ ਗੀਤਾ ਆਂਟੀ ਨੂੰ ਟੈਕਸੀ ਤੋਂ ਉਤਰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਕੰਮ ਤੋਂ ਘਰ ਪਰਤ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵਰਦੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਇਲਟ, ਉਹ ਪੂਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ।

ਕਬੀਰ, ਆਂਟੀ ਦੀ ਵਰਦੀ ਉਸ ਵਰਦੀ ਵਰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵੇਖੀ ਸੀ, ਪਰ ਰੰਗ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

ਹੈਰੈਂਗਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਉਹ ਵਰਦੀ ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹਨ...

.....ਗੁਆਂਢੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ
ਭੂਗੋਲ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ
'ਚ ...

....ਸਾਡੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਾਗ ਦੀ
ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ 'ਚ, ਅਤੇ ...

... ਘਰ ਲਈ ਕੰਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਮਾਪੇ ਇੱਕ ਦੁਕਾਨ
ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਰਦੀਆਂ
ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਿਆਰ ਕੱਪੜੇ ਵੇਚਦੇ ਹਨ।
ਅੱਪਾ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਂ
ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਘਰ ਵਾਪਸ
ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ
ਸਵੈ-ਸੇਵੀ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ
ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ
ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੁਣਾਈ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਰੋਹਨ
ਯਾਦ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਮਿਲੇ ਜਦੋਂ
ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਲੈਣ ਆਇਆ ਸੀ।
ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ
ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ
ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੰਪਿਊਟਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ
ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਉਹ
ਨੇੜਲੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ
ਯੁਵਾ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ
ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦਾ ਹੁਨਰ
ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵਾਹ, ਅਨੂ, ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਹਰ ਕੋਈ
ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ!

ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ

ਅਨੂ ਅਤੇ ਕਬੀਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ? ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ:

ਕਹਾਣੀ ਵਿਚਲਾ ਕਿਰਦਾਰ	ਉਹ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ	

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ।

ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਉਹ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪੈਸੇ ਜਾਂ **ਪੈਸੇ ਦੇ ਮੁੱਲ** ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, **ਮੰਡੀ** ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਬੈਗ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ, ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਕਿਸਾਨ, ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ **ਫੀਸ** ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਮਾਲ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਾਰ ਨਿਰਮਾਣ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਮੇ ਆਦਿ।

ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੀਮਤ: ਉਹ ਮੁਦਰਾ ਮੁੱਲ ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ

ਬਾਜ਼ਾਰ: ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੈਸੇ ਲਈ ਬਦਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਫੀਸ: ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਲਾਹ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਭੁਗਤਾਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੀਸ।

ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਉਹ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਦੌਲਤ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਪਰ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਰਗੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ, ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ: ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਬੈਗ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ

ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਰਹੇ ਹਨ

ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੀ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਇੱਕ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਜੋ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਮਾਲ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਇੱਕ ਕਾਰ ਨਿਰਮਾਣ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਮੇ

ਪਿਆਰ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਆਦਰ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮਾਪੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੌਜਵਾਨ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਘਰ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਦਿ।

ਮਾਪੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣਾ

ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ

ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ

ਸਕੂਲ ਦਾ ਕੰਮ

ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ: ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਦੀ
ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨ
ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਘਰ ਦੇ
ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ
ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ

ਪੰਨਾ ੧੮੫ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਤੀਜਾ ਖਾਲੀ ਕਾਲਮ ਦੇਖਿਆ? ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੂੰ 'ਆਰਥਿਕ / ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ' ਦਾ ਲੇਬਲ ਲਗਾਓ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰੋ।

ਅਨੂ ਅਤੇ ਕਬੀਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਚ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੀ ਪਾਇਲਟ ਗੀਤਾ ਆਂਟੀ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਨੂ ਦਾ ਭਰਾ ਰੋਹਨ ਇਕ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਕੰਪਨੀ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਨੇੜਲੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਯੂਥ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਲੰਟੀਅਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਹੁਨਰ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ।

ਤਨਖਾਹ:

ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ
ਨਿਯਮਿਤ
ਭੁਗਤਾਨ ਜੋ ਆਮ
ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ
ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ
ਦੁਆਰਾ
ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਅਦਾ
ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ
ਨੂੰ।

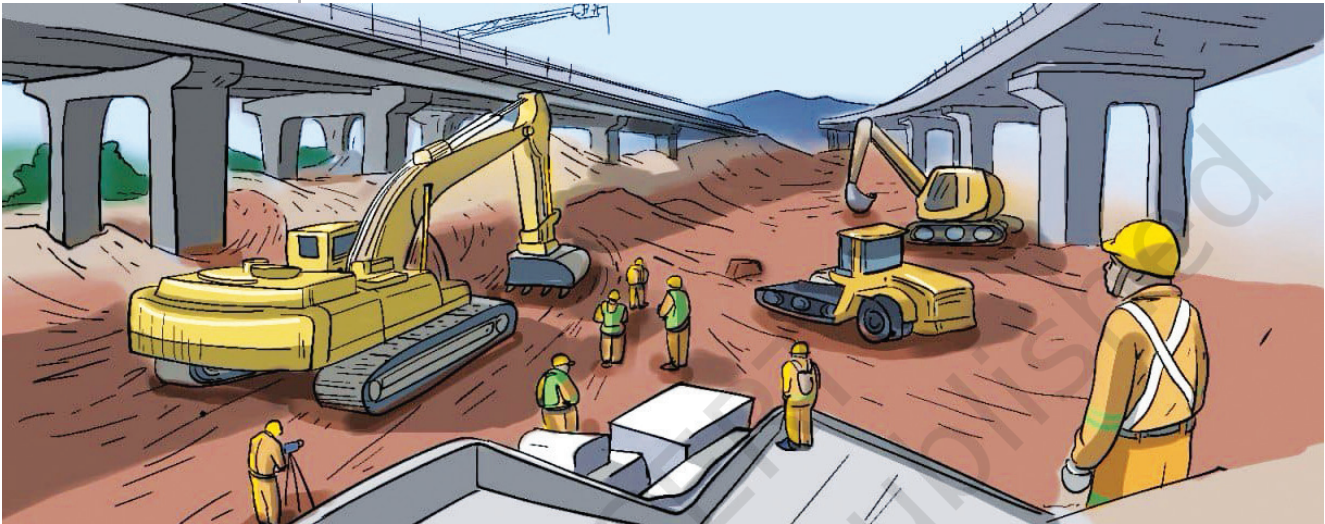

ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ

- ♦ ਜਦੋਂ ਕਬੀਰ ਦੇ ਦਾਦਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਗੁਆਂਢੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ? ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ? ਆਪਣੇ ਸਹਿਪਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰੋ।
- ♦ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ? ਉਹ ਕੀਮਤੀ ਕਿਉਂ ਹਨ?

ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

ਕਾਵਿਆ ਕਮਲਾਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਾਸੀ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਹਾਈਵੇਅ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਵੱਡੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ, ਸਮਰਪਿਤ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ

ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਹਾਈਵੇਅ ਨੇ ਨੇੜਲੇ ਕਸਬੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਘੰਟੇ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਕਾਵਿਆ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਹਾਈਵੇਅ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਸੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ, ਕਾਵਿਆ ਆਪਣੀ ਮਾਸੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਸੁਆਦੀ ਜਲੇਬੀਆਂ ਖਾਣ ਲਈ ਦੌੜੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਵਿਆ ਦੇ ਚਾਚਾ ਵੀ ਸਨ, ਜੋ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਤੋਂ ਘਰ

ਪਰਤੇ ਸਨ। ਉਹ. ਇੱਕ ਉਸਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਕਾਵਿਆ ਦੀ ਮਾਸੀ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਲਦੀ ਉੱਠੀ ਅਤੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਡਾਕਘਰ ਵਿੱਚ ਨੈਕਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਨਲਾਈਨ ਕਲਾਸਾਂ ਵੀ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਸਾਂ ਲਈ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਫੀਸ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ, ਕਾਵਿਆ ਆਪਣੀ ਮਾਸੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸੁਆਦੀ ਅੰਬ ਖਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਅੰਬ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਗਈ। ਉੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਹਿਲ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਜੋ ਇੱਕ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੀ, ਜੋ ਨੇੜੇ ਦੇ ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਟਰੈਕਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦਿਹਾੜੀ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਲਈ ਕੁਝ ਭੁਗਤਾਨ ਨਕਦ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਬਰਾਬਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅੰਬ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸਮ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ

ਅੱਜ ਘਰ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ? ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੁੱਲ ਜੋੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੈਲਿਊ

ਤਨਖਾਹ:
ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ
ਦੁਆਰਾ
ਕਰਮਚਾਰੀ
ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ
ਸਮੇਂ ਲਈ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਭੁਗਤਾਨ।

**ਕਿਸਮ ਵਿੱਚ
ਭੁਗਤਾਨ:** ਇੱਕ
ਗੈਰ-ਨਕਦ
ਭੁਗਤਾਨ ਜੋ ਕੀਤੇ
ਗਏ ਕੰਮ ਲਈ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਐਡੀਸ਼ਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਉ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਾਵਿਆ ਦੇ ਪਿਤਾ ਰਾਜੇਸ਼ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।

ਰਾਜੇਸ਼ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਟਰ ਹੈ ਜੋ ਫਰਨੀਚਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨੇੜਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ੬੦੦ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਲੱਕੜ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ।

ਉਹ ਫਰਨੀਚਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜੇਸ਼ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੁਰਸੀ ੧,੦੦੦ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚਦਾ ਹੈ।

ਕੁਰਸੀ ਲਈ ਲੱਕੜ ਦੀ ਕੀਮਤ ੬੦੦ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਤਾਂ ਫਿਰ, ਬਾਕੀ ੪੦੦ ਰੁਪਏ (₹1,000 - ₹600) ਕਿਸ ਲਈ ਹਨ? ਇਹ ਰਾਜੇਸ਼ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਮੁਦਰਾ ਮੁੱਲ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ। ਰਾਜੇਸ਼ ਨੇ ਲੱਕੜ ਨੂੰ ਫਰਨੀਚਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਲੱਕੜ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਵੇਚਣ ਤੱਕ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ

ਉਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ/ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਕਦਮ ਰੱਖੋ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੁਦਰਾ ਮੁੱਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁੱਲ ਸਿਰਜਣ ਦੀਆਂ ਦੋ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ / ਪੇਸ਼ਾ	ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁੱਲ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ
੧. ਬੇਕਰ	
੨. ਦਰਜੀ	
੩. ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਟਰੈਕਟਰ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ	
੪. ਡਾਕਟਰ	
੫. ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਂਦੇ ਹਨ	
੬. ਵਿਗਿਆਨੀ	
੭. ਬਿਮਾਰ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ	
੮.	
੯.	

ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਜੋ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

ਸੇਵਾ - ਸਵੈ-ਮੁਕਤ ਟਹਿਲ

ਕਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੰਦਰਾਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਮਸਜਦਾਂ ਅਤੇ ਗਿਰਜਾਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਦੇਖੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੰਗਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜੋ ਕੁਝ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਦਲੇ

ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਹੈ।

ਮੰਦਰ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ

ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਾਹਬਿ ਵਖਿ ਲੰਗਰ

ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਤਾਕਤ

ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਅਭਿਆਨ

ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਅਭਿਆਨ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਲੋਕ ਗਲੀਆਂ, ਸੜਕਾਂ, ਪਾਰਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਪਾਰਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਲਈ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਯਤਨ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਸਵੱਛ ਘਰ, ਗੁਆਂਢ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਮੂਹਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਣ ਮਹਾਂਉਤਸਵ (ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ) ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਮੂਹਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਣ ਮਹਾਂਉਤਸਵ (ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ) ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰੁੱਖਾਂ

ਵਣ ਮਹਾਂਉਤਸਵ

ਦੇ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ। ਇਹ ਪਹਿਲ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਤਾਕਤ

- ◆ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?
- ◆ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਲੋਕ ਸਾਰੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਸਜਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਭੋਜਨ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਪਕਾਉਂਦੇ ਹਨ।
- ◆ ਕੀ ਇਹ ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਹਨ? ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁੱਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ?

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ ...

- ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ।
- ਅਸੀਂ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਮੁੱਲ ਵਾਧੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ।
- ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਵਾਲ, ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ

1. ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ?
2. ਲੋਕ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ।
3. ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।
4. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਕੀ ਹਨ? ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।

ਨੂਡਲਜ਼

*'ਨੂਡਲਜ਼' 'ਨੇਟਸ ਐਂਡ ਫੂਡਲਜ਼' ਦਾ ਸਾਡਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਹੈ!

